

POROVNANIE NÁSTROJOV NA DOTAZNÍKOVÝ PRIESKUM

Jana VALENTOVÁ - Lenka SELÉŠIOVÁ

Abstrakt

V súčasnej dobe sú veľmi využívané výskumy realizované prostredníctvom internetu. Dôvodom sú nespochybniteľné ekonomické výhody a rýchlosť. V príspevku sa zaoberáme dvomi online nástrojmi na tvorbu dotazníkov a porovnávame rozdiely pri tvorbe online dotazníka. Ide o tvorbu dotazníkov v LMS MOODLE a prostredníctvom Google formulárov.

Kľúčové slová: Online nástroje na dotazníkový prieskum. LMS MOODLE. Google formuláre.

Úvod

Dotazník sa považuje na najbežnejší nástroj pre zber dát. Skladá sa zo série otázok, kde cieľom je získať názor od respondentov.

Dotazník slúži k zisťovaniu informácií. Rozlišujeme papierové alebo online dotazníky. Využívajú sa už veľa rokov a na ich tvorbu existuje mnoho online nástrojov.

Význam dotazníku spočíva v štyroch oblastiach a to získavanie údajov od respondentov, poskytovanie štruktúry rozhovoru, zaisťovanie jednotnej matrice pre zapisovanie údajov a uľahčovanie spracovania údajov.

Dotazník by mal upútať pozornosť respondenta a neodradíť ho hneď na začiatku. Dotazník by mal byť:

- zrozumiteľný,
- prehľadný,
- jednoducho vyplniteľný.

Štruktúra dotazníka

Na začiatku dotazníka by mali byť uvedené zaujímavé otázky, ktoré upútajú respondenta. V strede dotazníka by sa mali nachádzať najťažšie otázky a na konci najmenej závažné otázky. Na začiatku každého dotazníka by mal byť stručný úvod, kde oslovíme a požiadame respondenta o vyplnenie dotazníka, predstavíme náplň, význam a zmysel dotazníka, stručné pokyny a dĺžku vyplňania dotazníka. V závere dotazníka je vhodné poďakovať respondentovi za čas strávený vyplňaním dotazníka.

Výhodou dotazníka je, že ide o najlacnejšiu metódu prieskumu, jednoduchšie spracovanie a vyhodnocovanie, jednoduchosť vyplňania. Nevýhodou dotazníka je obťažnejšie získanie respondenta, možnosť nepravdivých informácií a redukcia komunikácie.

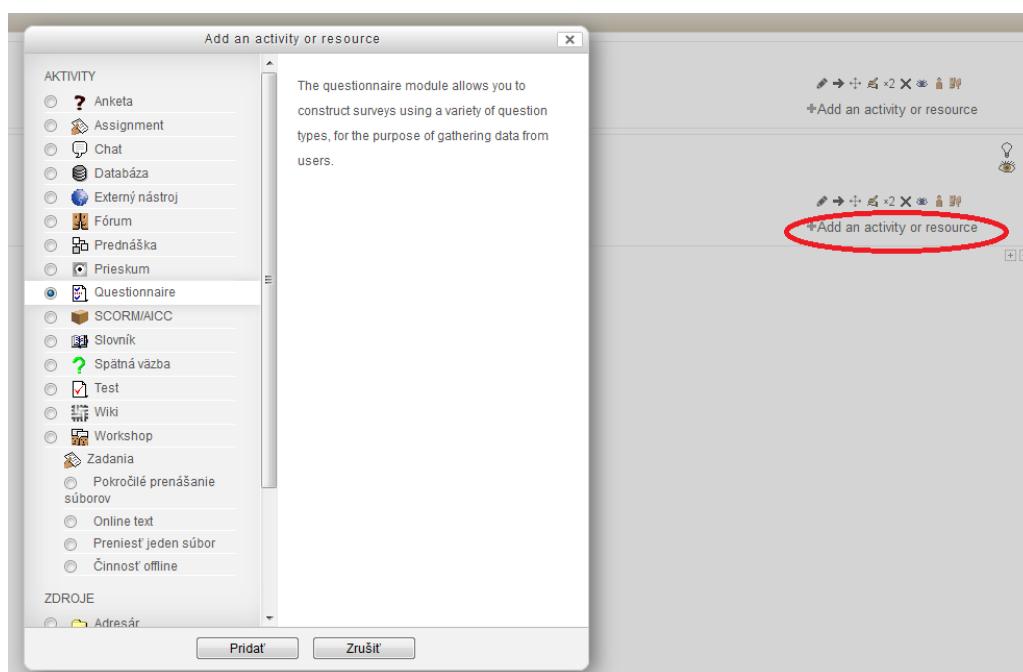
Pri tvorbe dotazníka využívame tri základné typy otázok:

- otvorené – voľná tvorba odpovedí
- uzatvorené – výber z variant odpovedí
- poluzatvorené – kombinácia otvorených a uzatvorených otázok

Dotazníky v LMS MOODLE

LMS MOODLE je najpoužívanejším elearningovým systémom na slovenských aj zahraničných vysokých školách. Okrem sprostredkovania učebných zdrojov patria k jeho silným nástrojom aj možnosti spätnej väzby učiteľa a študentov, ku ktorým patrí aj dotazník. Dotazník môže byť vytvorený ako anonymný, v prípade neanonymného dotazníka poskytuje prehľad jednotlivých študentov s možnosťou upozornenia tých, ktorí ešte dotazník nevyplnili (pri neanonymnom dotazníku).

Dotazník v LMS MOODLE, tak ako aj všetky učebné zdroje a aktivity, môže používateľ vytvoriť až po založení účtu v systéme a vytvorení kurzu s právami učiteľa. Potom pri v režime editovania nájde možnosť dotazník - „Questionnaire“ v rozbaľovacom menu „+Add an activity or resource“. Po výbere tejto aktivity je potrebné vyplniť formulár pre nastavenia dotazníka.

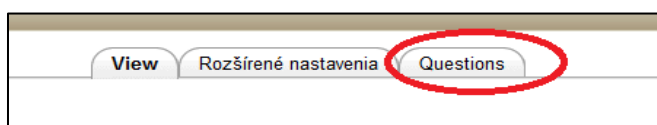

Obr. 1 Questionnaire

Formulár pre nastavenia obsahuje pole pre názov dotazníka a základný popis dotazníka, ktoré sú povinnými údajmi. Možné je vložiť dátum pre otvorenie a zatvorenie dotazníka a dotazník nebude môcť byť vyplnený pred a po určenom dátume. V prípade, že tento údaj nebude vložený, bude dotazník otvorený okamžite. Ďalej je možné určiť koľkokrát môže respondent odpovedať na dotazník, skryť alebo zobrazíť meno respondenta ako aj viditeľnosť dotazníka.

Vkladanie otázok do dotazníka

Pridávanie novej otázky je možné po kliknutí na ponuku „Questions“.

Obr.2 Questions

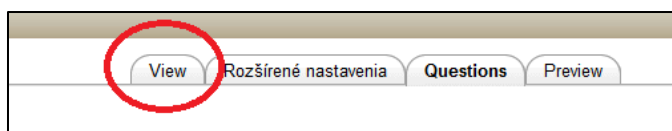
LMS MOODLE poskytuje niekoľko základných druhov otázok:

- a) **---Page Break---** (**Zlom strany**) – slúži pre vloženie konca stránok v dlhších dotazníkoch. Ak stránka obsahuje otázky s požadovanou odpoveďou, respondent nebude môcť prejsť na ďalšiu stranu, ak neuviedol požadované odpovede.
- b) **Check boxes** (**zaškrťavacie políčka**) – umožňujú respondentovi vybrať viac odpovedí zo zoznamu.
- c) **Date** (**dátum**) – slúži na zadávanie otázok, od ktorých očakávate odpoveď vo forme dátumu.
- d) **Dropdown Box** (**rozbaľovacia ponuka**) – slúži na zadávanie otázok, kedy respondent vyberá odpoveď zo zoznamu odpovedí
- e) **Essay Box** (**esej políčko**) – pri tejto otázke sa zobrazuje textové pole s určitou šírkou stĺpcov a dĺžkou riadkov. V prípade, že sa počet stĺpcov a riadkov nenastaví, zobrazí sa textové pole štandardnej výšky a šírky.
- f) **Label** (**etiketa**) – ide o krátky text, ktorý nie je otázkou
- g) **Numeric** (**číselná otázka**) – ide o typ otázky, kde sa predpokladá odpoveď číslo v správnom formáte. Môžeme určiť dĺžku čísla na desatinné miesta.
- h) **Radio Buttons** (**rádiové tlačidlá**) – umožňuje pridať otázku s viacerými odpoveďami, respondent si vyberá jednu odpoveď, pričom tlačidlá s odpoveďami môžeme radiť horizontálne alebo vertikálne
- i) **Rate** (**scale1..5**) (**stupnica**) – vytváranie otázok, kde odpoveď respondent ohodnotí na stupnici. Stupnica môže mať škálu od 1 do 5 a môžeme vytvoriť niekoľko typov stupníc (normálna, stĺpce N/A a žiadne duplicitné voľby)
- j) **Text Box** (**textové pole**) – ide o otázku, kde sa predpokladá rozsiahlejšia odpoveď respondentu, pričom vieme určiť maximálnu dĺžku textu
- k) **Yes/No** (**Áno/Nie**) – ide o otázku, kde respondent odpovedá buď áno alebo nie.

Pri každej otázke je možné určiť, či je odpoveď respondentu na túto otázku povinná, dotazník nebude odoslaný pokiaľ respondent na takto označenú otázku neodpovie.

Jednotlivé otázky sa dajú v dotazníku posúvať o poradie vyššie, nižšie, presunúť na ľubovoľné poradie, prípadne upravovať alebo odstrániť.

Vytvorené otázky si je možné prezrieť aj z pohľadu respondentu a to kliknutím na ponuku „View“ (obr. 3).

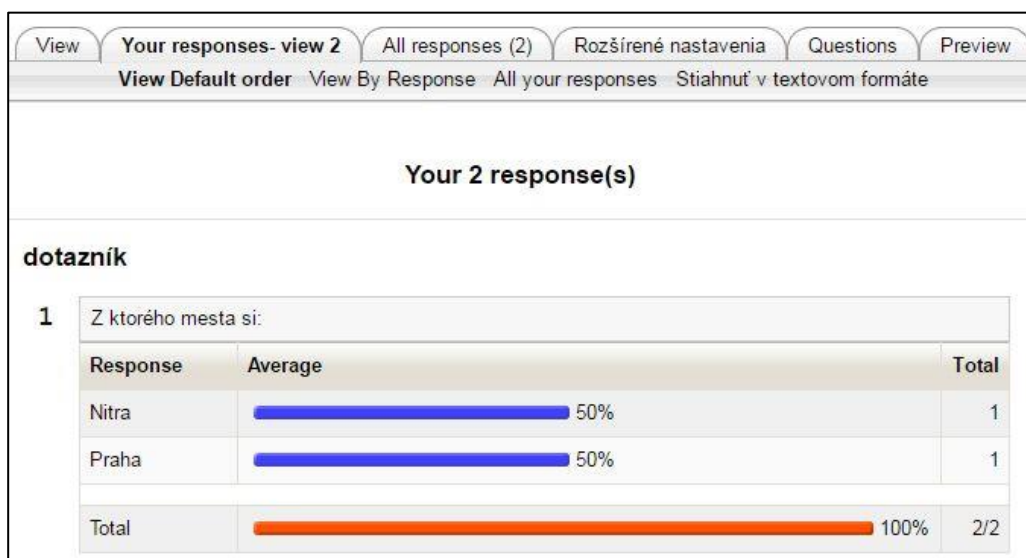

Obr. 3 možnosti dotazníka

Ponuka „Rozšírené nastavenie“ (obr. 3) umožňuje určiť typ dotazníka (súkromný, verejný, možno upravovať a kopírovať dotazník), pridať inštrukcie k dotazníku, URL adresu dotazníka alebo e-mailové adresy.

Ak je dotazník hotový, výsledok z pohľadu respondentu je možné pozrieť si v náhlade, ponuka „Preview“ (obr. 3).

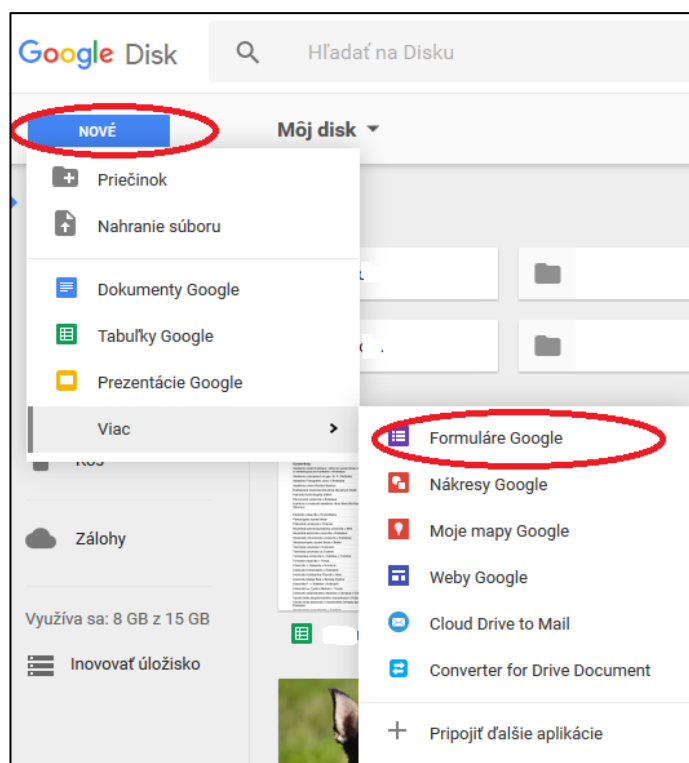
Aktivita Dotazník v LMS MOODLE umožňuje aj analýzu dát (obr. 4) vo forme grafického zobrazenia odpovedí, jednotlivom i spoločnom zobrazení odpovedí respondentov a export do .csv súboru.

Obr. 4 – grafické zobrazenie odpovedí

Vytváranie dotazníka prostredníctvom Google formulárov

Online formuláre, v anglickom origináli nazvané Google Forms, ponúkajú možnosť vytvárať a publikovať formuláre, distribuovať ich a analyzovať výsledky z odpovedí respondentov. Sú súčasťou Google Dokumentov, ku ktorým sa používateľ dostane zo svojho Google mailového účtu. Kliknutím na odkaz Google disk je možné vytvoriť nový formulár voľbou položky „Formuláre Google“.

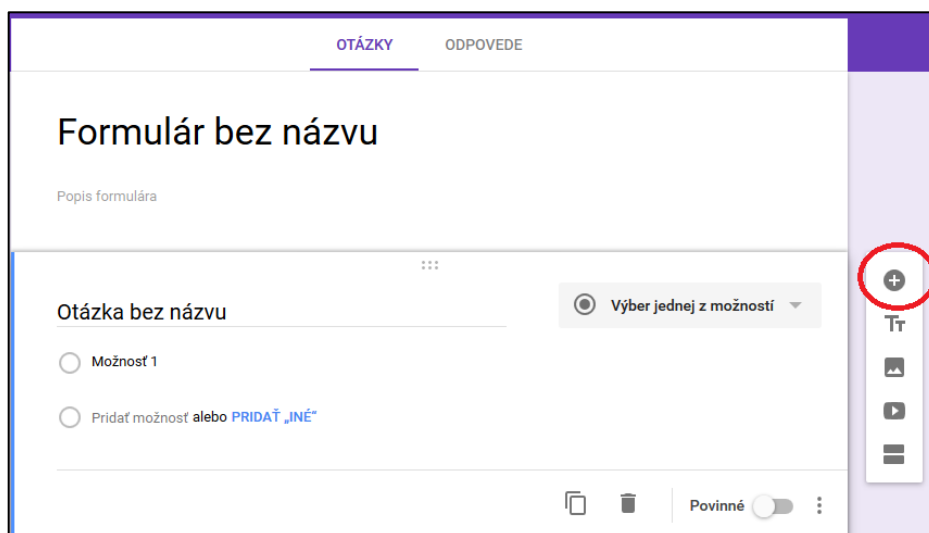
Obr. 5 Formuláre Google

Formuláre Google ponúkajú možnosť použiť fotku alebo logo, farebne formulár doladiť podľa svojich predstáv alebo si vybrať spomedzi viacerých motívov.

Formulár je pre verejnosť prístupný po zverejnení jedinečného automaticky vygenerovaného odkazu, ktorý je možné rozposlať mailom alebo zverejniť na vlastnej www stránke. Odpovede sú automaticky zhromažďované v Google formulároch v reálnom čase ako informácie o odpovediach alebo grafy. Tu je možné ďalej s nimi pracovať a zobraziť ich v tabuľkách. Veľkou výhodou je možnosť pridania spoluvytvárateľov formulára, ktorí ho môžu spoločne zostavovať.

Pridávanie a vytváranie otázok formulára

Po zadaní názvu formulára je možné pristúpiť jednoduchým a intuitívnym spôsobom k pridávaniu a vytváraniu otázok – tlačidlo „Pridať otázku“. K dispozícii je množstvo rôznych typov otázok, možnosť pridania obrázkov či videa z YouTube, dajú sa využiť možnosti vetvenia stránok a logika preskakovania otázok.

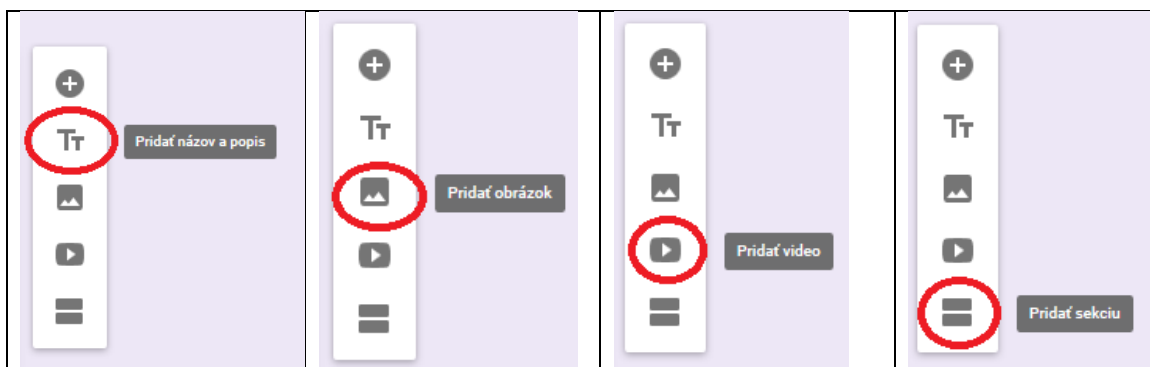

Obr. 6 Pridať otázku

Typy otázok v Google formulároch

- Krátka odpoveď* – umožňuje vpísanie krátkych textov
- Odsek* – umožňuje vpísanie dlhšej odpovede
- Výber jednej z možností* – môžeme vytvoriť viacero možností odpovedí, pričom respondent môže označiť iba jednu odpoveď
- Začiarkávacie políčka* – môžeme vytvoriť viacero možností odpovedí, pričom respondent môže označiť viac ako jednu odpoveď
- Rozbalovacia ponuka* – umožňuje vytvoriť viacero možností odpovedí, respondent si vyberá odpoveď z rolovacieho výberu, ktoré mu poskytne otázka
- Lineárna stupnica* – môžeme určiť stupnicu odpovedí
- Začiarkávacia mriežka* – môžeme určiť ohodnotenie rôznych kritérií na stupnici, respondent vyberá pre každú možnosť jednu odpoveď na stupnici
- Dátum* – môžeme vytvoriť otázku, v ktorej respondent vypíše dátum
- Čas* - môžeme vytvoriť otázku, v ktorej respondent vypíše čas

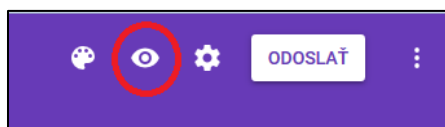
Každú otázku formulára je možné editovať a to stlačením ponuky „Pridať názov a popis“ a vpísať pod jednotlivé otázky vysvetlivky k danej otázke. Otázka môže byť doplnená aj o obrázok a video. Pridaním sekcie je možné formulár rozdeliť na jednotlivé sekcie a určiť tak presun respondentovej pozornosti do inej sekcie, prípadne ukončiť formulár. Táto funkcia slúži na vytváranie otázok, kde na základe určitej odpovede respondent buď ukončuje formulár alebo pokračuje ďalej vo vypĺňaní ďalších odpovedí.

Obr. 7 Pridať názov a popis, obrázok, video alebo sekciu

Každú otázku je možné duplikovať, odstrániť alebo určiť „Povinnosť“ jej zodpovedania. Povinnú otázku musí respondent zodpovedať, inak sa formulár nepresunie na ďalšiu otázku.

Pri vytváraní otázok si umožňuje jednoduchý náhľad skontrolovať, ako bude otázku vidieť respondent.

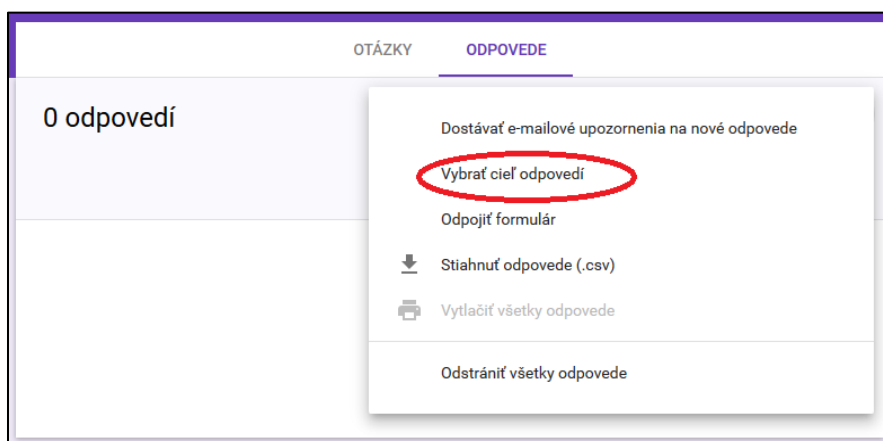

Obr. 8 Náhľad otázky

Po vytvorení celého formulára otázok je možné editovať odpovede. Kliknutím na ponuku „Odpovede“ sa zobrazí zoznam odpovedí.

Príjem nových odpovedí sa dá zastaviť tlačidlom „Príjem odpovedí“. Odpovede z formulára sa nebudú prijímať a respondent dostáva správu, že tento formulár už neprijíma odpovede.

Taktiež je možnosť určiť cieľ odpovedí. Výberom cieľa odpovedí sa vytvorí nová alebo existujúca tabuľka, do ktorej sa budú odpovede zapisovať. Takto vytvorenú tabuľku môžeme aj odpojiť a to ponukou „Odpojiť formulár“.

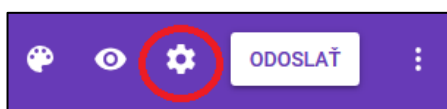

Obr. 9 Možnosti pre nastavenie odpovedí

V ponuke sú aj e-mailové upozornenia na nové odpovede. Všetky zapísané odpovede je možné stiahnuť ako .csv súbor a prípadne vytlačiť. Všetky odpovede je možné odstrániť.

Po vytvorení celého formulára a odpovedí môže používateľ môže nastaviť vzhľad formulára resp. farebnú škálu a obrázkov.

V nastaveniach si môžeme zvoliť, či máme záujem o zhromažďovanie e-mailových adries a zároveň či dostane respondent kópiu svojich odpovedí. Vieme obmedziť zasielanie počtu odpovedí, tým, že sa respondent bude musieť prihlásiť do účtu Google. Zároveň vieme určiť či si môžu respondenti upravovať odoslané odpovede a zobrazovať súhrnné grafy a textové odpovede.

Obr. 10 Nastavenia formulárov

Po všetkých úpravách sa dá formulár odoslať na konkrétne e-mailové adresy a použiť jedinečný vygenerovaný odkaz na formulár.

Porovnanie dotazníka Google a LMS Moodle

Podľa názoru autorov na vytváranie dotazníka cez Google formuláre a LMS Moodle, je možné konštatovať, že Google formuláre ponúkajú užívateľky prijateľnejšie, bohatšie a intuitívne prostredie. Dotazník vytváraný prostredníctvom Google formulárov je časovo menej náročný a práca veľmi jednoduchá a ľahké ovládanie. Veľmi veľkou výhodou je možnosť zmeny užívateľského prostredia podľa potreby užívateľa.

V LMS Moodle je prostredie používateľsky menej príjemné nevládne a nevýhodou je nedoriešený preklad niektorých častí do slovenského jazyka. Taktiež pri vytváraní samotných otázok je nevýhodou, že sa netvorí tak, ako bude danú otázku respondent vidieť. Otázka sa musí vytvoriť a až následne je možné si otázku pozrieť. Nespornú výhodu má však pre používateľa – učiteľa, ktorý má v LMS MOODLE vytvorené kurzy. Ten môže potom využiť zaradenie hodnotenia odpovedí dotazníka (pokiaľ je nastavený ako neanonymný) do automatického hodnotenia študenta v rámci samotného LMS MOODLE.

Záver

V závere môžeme konštatovať, že online nástroje na tvorbu dotazníkov LMS Moodle a Google formuláre uľahčujú prácu pri získavaní údajov. Pri výbere a tvorbe online dotazníka prostredníctvom online nástroja významnú úlohu zohráva užívateľské prostredie a jednoduchosť tvorby dotazníkových otázok.

Grantová podpora

KEGA - 005SPU-4/2014

Literatúra

- [1] Wikipédia [online][cit. 2017-01-11]. Dostupné na internete: <https://cs.wikipedia.org/wiki/Dotazn%C3%ADk>
- [2] Dotaznik-online [online][cit. 2017-01-11]. Dostupné na internete: <http://www.dotaznik-online.cz/zaklady-dotazniku.htm>
- [3] KOZEL, Roman a kolektív. 2006. *Moderní marketingový výzkum*. Praha: Grada Publishing. 280 s. ISBN 80-247-0966-X

Kontakt

Ing. Jana Valentová, Centrum informačných technológií, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, E-mail: Jana.Valentova@uniag.sk

Ing. Lenka Seléšiová, Centrum informačných technológií, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitre, Tr. A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, E-mail: Lenka.Selesiova@uniag.sk